

به نام یگانه آفریننده زیباییها

با استناد به ماده ۳ آئین نامه طبیعت گردی مصوب ۱۳۸۴/۵/۲ هیات محترم وزیران و نیز ماده ۱ آئین نامه ایجاد، اصلاح، تکمیل، درجه بندی و نرخ گذاری تاسیسات گردشگری و نظارت بر فعالیت آنها مصوب ۱۳۶۸/۲/۱۳ و اصلاحات بعدی آن و نظر به اهمیت ایجاد بستر مناسب جهت توسعه پایدار طبیعت گردی در سراسر ایران اسلامی، ضوابط و استانداردهای احداث، درجه بندی و نظارت بر عملکرد هتل های بوم گردی به شرح زیر پیشنهاد می شود:

مقدمه:

جامعه بین المللی اکوتوریسم TIES تعریف فراگیری برای اکوتوریسم (بوم گردی) ارائه داده است:

((اکوتوریسم (بوم گردی) سفری مسئولانه به مناطق طبیعی است که در آن محیط زیست حفظ و بر رفاه مردم محلی تأکید می شود)).

با رشد صنعت گردشگری آمار تقاضا برای طبیعت گردی خصوصاً اکوتوریسم (بوم گردی) و شاخه ای مرتبط با آن نظیر توریسم روستایی، اکوتوریسم و ... افزایش یافته است. سازمان جهانی جهانگردی رشد تقاضا برای گردشگری طبیعت را سالانه ۱۰-۳۰ درصد برآورد می کند، در حالی که رشد سالانه تقاضا برای گردشگری در کل ۳-۴ درصد می باشد.

اکوتوریسم (بوم گردی) از دیدگاه سازمان جهانی جهانگردی دارای مشخصات چهارگانه زیر است:

- (۱) وابسته به طبیعت باشد.
- (۲) از نظر اکولوژیک پایدار باشد.
- (۳) آموزش و تفسیر ارزش های سایت مهمترین بخش آن باشد.
- (۴) جوامع محلی و میزبان در آن مشارکت داشته باشند.

کشور ایران را می‌توان یکی از کشورهای برتر جهان از نظر قابلیت‌های طبیعی دانست. تنوع زیستی، تنوع اکوسیستم‌ها، تنوع اقلیمی و وجود چهار فصل کامل، و به طور کلی جاذبه‌های طبیعی بی‌بدیل در کنار فرهنگ اصیل ایرانی اسلامی بیانگر قابلیت بالای توسعه طبیعت‌گردی و اکوتوریسم در ایران است.

مفهوم هتل‌های بوم‌گردی:

هتل‌های بوم‌گردی اقامتگاهی برای گردشگران هستند که علاوه بر رعایت اصول حاکم بر صنعت هتل‌داری و ارائه خدماتی با کیفیت مشخص و قابل قبول به میهمانان در محیط‌های طبیعی، دارای خصوصیات زیر باشند:

- کمترین آسیب را به محیط زیست اطراف اعم از طبیعی و فرهنگی وارد سازند.
- کمترین تاثیر ممکن را هنگام ساخت و ساز بر روی محیط طبیعی اطراف بگذارند.
- مناسب و هماهنگ با بافت فیزیکی و فرهنگی منطقه باشند و با توجه به شکل، ظاهر، رنگ و معماری محلی ساخته شده باشند.
- از روش‌های پایدار برای به دست آوردن آب مصرفی و کاهش مصرف آن استفاده کنند.
- سیستم کارآمد دفع پسماندها و پسابها داشته باشند.
- در حد امکان از منابع انرژی جایگزین با رعایت اصول پایداری بهره‌مند باشند.
- در راستای همکاری با انجمن‌های محلی تلاش کنند.
- برنامه‌های آموزشی درباره‌ی محیط‌های فرهنگی طبیعی و فرهنگی منطقه برای کارمندان و گردشگران ترتیب دهند.
- با شرکت در برنامه‌های تحقیقاتی، به توسعه‌ی پایدار منطقه کمک کنند.

بر مبنای تفاسیر فوق هتل‌های بوم‌گردی هتل‌هایی هستند که در محیط‌های طبیعی با رعایت بالاترین سطح ممکن ضوابط زیست‌محیطی و به شکلی سازگار با معماری بومی و سیمای طبیعی منطقه احداث شده و ضمن حداکثر تعامل با جامعه محلی، زمینه حضور و اقامت طبیعت‌گردان را با کیفیتی قابل قبول و تعریف شده در محیط‌های طبیعی فراهم می‌نمایند.

بدیهی است با توجه به اصول حاکم بر توسعه پایدار طبیعت‌گردی، هتل‌های بوم‌گردی در مقیاسی کوچکتر از هتل‌های هم‌رتبه خود ایجاد خواهند شد و طی ساخت و رتبه‌بندی آنها، ضمن توجه به اصول هتل‌داری، توجه ویژه به اصول حاکم بر توسعه پایدار طبیعت‌گردی ضروری به نظر می‌رسد.

الزامات و شرایط عمومی هتل های بوم گردی:

- ۱- کلیه هتل های بوم گردی ضمن رعایت اصول فنی و مهندسی که تضمین کننده ایمنی ساکنان ساختمانها هستند، با استفاده از مصالح بومی و با بهره بردن از حداکثر دانش بومی و با هماهنگی کامل با محیط طبیعی و فرهنگی پیرامون خود احداث شده و در طی مدت بهره برداری و توسعه اینگونه هتل ها، اصول فوق همواره به دقت رعایت خواهند شد.
- ۲- طراحی داخلی و خارجی کلیه هتل های بوم گردی باید با رویکرد بهره برداری بیشینه از مبلمان و تجهیزات سنتی و بومی صورت گرفته و ضمن تامین رفاه برای گردشگران کوشش شود ایشان ضمن اقامت در هتل های بوم گردی، فرصت آشنایی و درک فرهنگ منطقه را بدست آورند.
- ۳- در کلیه هتل های بوم گردی باید طرح های مشخصی در خصوص مدیریت و بازیافت پسماندها و استفاده بهینه از پسابها به اجرا در آیند. وجود هتل های بوم گردی نباید در هیچ شرایطی به آلودگی زیست محیطی بستر پیرامون خود منتهی شود.
- ۴- کلیه شیرآلات هتل های بوم گردی باید از انواعی انتخاب شوند که کاهش مصرف آب را به دنبال داشته باشند. کلیه لامپها باید از نوع کم مصرف انتخاب شوند و نورپردازی هتل های بوم گردی باید به گونه ای باشد که ضمن تامین روشنایی مورد نیاز گردشگران، کمینه آلودگی نوری را در منطقه ایجاد نماید.
- ۵- سیستم گرمایش و سرمایش هتل های بوم گردی باید ضمن تامین رفاه مسافران، کمینه تاثیر منفی را بر محیط زیست منطقه داشته باشد. به همین منظور باید کوشش نمود که ضمن رعایت اصول و فرم های معماری بومی، با بهره بردن از اصول معماری بومی و دانش فنی روز، شاهد کمترین میزان نشت حرارتی در ساختمان هتل های بوم گردی باشیم.
- ۶- رعایت اصول بهداشتی و پاکیزگی کلیه فضاهای هتل های بوم گردی (اعم از آشپزخانه، محل اقامت گردشگران، سرویس های بهداشتی و ...) به شکلی هماهنگ با استانداردها و ضوابط موجود الزامیست. همچنین کلیه کارمندان هتل های بوم گردی باید دارای کارت سلامت باشند.

۷- استفاده از پوشاک بومی ضمن رعایت اصول بهداشتی و ایمنی برای کلیه کارمندان هتل های بوم گردی الزامیست.

۸- کلیه هتل های بوم گردی موظفند ضمن رعایت ذائقه گردشگران، خوراک و نوشیدنی های بومی را با استفاده از سفره آرای بومی و با رعایت اصول بهداشتی به گردشگران ارائه دهند.

۹- در کلیه هتل های بوم گردی باید اطلاعات لازم در رابطه با محیط طبیعی و فرهنگی پیرامون به روشهای گوناگون (اعم از بروشور، تابلوی راهنما، عکس، نمایشگاه و ...) به گردشگران ارائه شود. حضور راهنمایان محلی و فراهم نمودن فرصت بازدید از سیمای طبیعی و بستر فرهنگی پیرامون اینگونه هتل ها توسط راهنمایان مورد تایید سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در کلیه هتل های بوم گردی الزامیست.

۱۰- با توجه به قرار گرفتن هتل های بوم گردی در محیط های طبیعی و عموماً به دور از مراکز امدادی، ضروریست کلیه هتل های بوم گردی ضمن شناسایی مخاطرات و حوادث مرتبط با فعالیت خود و ارائه آن به مرجع صدور مجوز طی گزارشی که هر دو سال یکبار مورد بازنگری قرار خواهد گرفت، اقدامات لازم را درخصوص مدیریت حوادث در محدوده جغرافیایی فعالیت خود (از جمله تعامل با نهادهای محلی امدادی، تامین تجهیزات امدادی در حد نیاز و مطابق گزارش مذکور و ...) به انجام برسانند. لازم به ذکر است آشنایی کلیه کارمندان هتل های بوم گردی که با گردشگران در ارتباط هستند با اصول کمکهای اولیه و امداد الزامیست.

۱۱- رعایت قوانین و مقررات نظام جمهوری اسلامی ایران و آگاهی و پایبندی گردشگران به هنجارهای جامعه میزبان در کلیه هتل های بوم گردی الزامیست. به همین منظور ضروریست مدیریت هتل های بوم گردی در زمانهای تبلیغ، فروش خدمات و اقامت مسافران، ضمن بیان مقررات به نحوی شایسته و محترمانه به گردشگران، تعامل لازم را با ایشان و مقامات محلی در این خصوص برقرار سازند.

رهنمودهایی جهت فعالیت هتل های بوم گردی:

- ۱- پیشنهاد می شود هتل های بوم گردی حتی المقدور بصورت خانوادگی و توسط ساکنان بومی مناطق مدیریت شوند.
- ۲- فراهم نمودن فرصتهایی جهت پوشیدن لباسهای محلی (با رعایت اصول بهداشتی) توسط گردشگران و شرکت گردشگران در رویدادهای محلی می تواند در جذابیت هتل های بوم گردی برای گردشگران موثر باشد.
- ۳- ایجاد فضاهای مکمل مورد نیاز گردشگران (همچون پارکینگ، صندلی برای نشستن، آلاچیق و ...) به مدیران هتل های بوم گردی توصیه می شود.

نحوه درجه بندی هتل های بوم گردی:

حداقل تعداد واحد اقامتی در هتل های بوم گردی یک و دو ستاره ۴ واحد، سه ستاره ۶ واحد و چهار و پنج ستاره ۸ واحد خواهد بود. همچنین حداکثر تعداد میهمانان هر واحد اقامتی در حالت معمول ۴ نفر در نظر گرفته می شود.

توضیح:

- یک هتل بوم گردی می تواند شامل دو یا چند مجموعه اقامتی باشد به شرطی که اولاً این مجموعه ها از مدیریت واحدی برخوردار باشند و ثانیاً ارتباط فیزیکی و دسترسی آسان (با پای پیاده) میان مجموعه های مورد نظر برقرار باشد.
- امکان احداث دو یا چند هتل بوم گردی با درجات و اهداف فعالیت مختلف در یک محیط با مدیریتی واحد وجود دارد به شرطی که فعالیت هیچ یک از آنها تاثیر منفی بر عملکرد واحدهای دیگر نداشته باشد.

هتل های بوم گردی یک ستاره:

- ۱- حداقل تعداد واحد اقامتی آنها ۴ واحد محاسبه می گردد.
- ۲- بازای هر دو واحد اقامتی یک مجموعه سرویس بهداشتی و حمام و در مجموع حداقل دو مجموعه سرویس بهداشتی و حمام، یکی ویژه خانمها و دیگری ویژه آقایان، بصورت فعال داشته باشند.
- ۳- دارای مکان مستقلی جهت پذیرایی از مسافران باشند.
- وجود امکان دسترسی مسافران به شبکه اینترنت، زمینه هتل های بوم گردی یک ستاره را به یک ستاره ممتاز فراهم می نماید.

هتل های بوم گردی دو ستاره:

- ۱- حداقل تعداد واحد اقامتی آنها ۴ واحد محاسبه می گردد.
- ۲- بازای هر دو واحد اقامتی یک مجموعه سرویس بهداشتی و حمام و در مجموع حداقل دو مجموعه سرویس بهداشتی و حمام، یکی ویژه خانمها و دیگری ویژه آقایان، بصورت فعال داشته باشند.
- ۳- دارای مکان مستقلی جهت پذیرایی از مسافران باشند.
- ۴- در کلیه هتل های بوم گردی دو ستاره باید امکان سرو غذا و پذیرایی از مسافران در واحدهای اقامتی تحت اختیار ایشان فراهم باشد.
- ۵- در آنها فضایی جهت نمایش و فروش صنایع دستی و محصولات محلی در نظر گرفته می شود.
- تاثیر قابل مشاهده در حفاظت از محیط طبیعی منطقه و یا دسترسی گردشگران به شبکه اینترنت، زمینه ارتقا هتل های بوم گردی دو ستاره را به دو ستاره ممتاز فراهم خواهد نمود.

هتل های بوم گردی سه ستاره:

- ۱- حداقل تعداد واحدهای اقامتی هتل های بوم گردی سه ستاره ۶ واحد بوده که علاوه بر وجود دست کم دو مجموعه سرویس بهداشتی و حمام (ویژه خانمها و آقایان)، حداقل نیمی از واحدهای اقامتی هتل های بوم گردی سه ستاره دارای مجموعه سرویس بهداشتی و حمام مستقل خواهند بود.
- ۲- دارای مکان مستقلی جهت پذیرایی از مسافران باشند.
- ۳- در کلیه هتل های بوم گردی سه ستاره باید امکان سرو غذا و پذیرایی از مسافران در واحدهای اقامتی تحت اختیار ایشان فراهم باشد.
- ۴- در آنها فضایی جهت نمایش و فروش صنایع دستی و محصولات محلی در نظر گرفته می شود.
- ۵- در صورت وجود زیر ساختهای مورد نیاز، امکان دسترسی گردشگران به شبکه اینترنت در هتل های بوم گردی سه ستاره الزامیست.
- ایجاد نقش موثر در زمینه حفاظت از محیط طبیعی و تنوع زیستی منطقه و ارائه خدمات مرتبط با آن به گردشگران و یا استفاده از انرژی های نو زمینه ارتقا هتل های بوم گردی سه ستاره را به سه ستاره ممتاز فراهم می نماید.

هتل های بوم گردی چهار ستاره:

- ۱- حداقل تعداد واحدهای اقامتی در هتل های بوم گردی چهار ستاره ۸ واحد است که تمامی آنها باید دارای سرویس بهداشتی و حمام مستقل باشند.
- ۲- دارای مکان های مستقلی جهت صرف غذا و پذیرایی از مسافران (چایخانه) بصورت شبانه روزی باشند.
- ۳- در کلیه هتل های بوم گردی چهار ستاره باید امکان سرو غذا و پذیرایی از مسافران در واحدهای اقامتی تحت اختیار ایشان فراهم باشد.
- ۴- در آنها فضاهایی جهت نمایش و فروش صنایع دستی و محصولات محلی در نظر گرفته می شود و صنایع دستی و محصولات بومی در آنها با بالاترین کیفیت ممکن به گردشگران عرضه شوند.
- ۵- در صورت وجود زیر ساختهای مورد نیاز، امکان دسترسی گردشگران به شبکه اینترنت در کلیه واحدهای اقامتی هتل های بوم گردی چهار ستاره الزامیست.
- ۶- استفاده از انرژی های نو در هتل های بوم گردی چهار ستاره الزامیست.
- ۷- کلیه هتل های بوم گردی چهار ستاره باید نقش موثری در حفاظت از محیط های فرهنگی و طبیعی و تنوع زیستی منطقه ایفا نموده و نتیجه اقدامات خود را به شکل محصولات گردشگری به گردشگران ارائه دهند.
- وجود طرح های احیای گونه گونی زیستی و یا تامین سی درصد از انرژی مورد نیاز مجموعه، زمینه ارتقا هتل های بوم گردی چهار ستاره را به چهار ستاره ممتاز فراهم خواهد نمود.

هتل های بوم گردی پنج ستاره:

- ۱- حداقل تعداد واحدهای اقامتی در هتل های بوم گردی چهار ستاره ۸ واحد است که تمامی آنها باید دارای سرویس بهداشتی و حمام مستقل بوده و خدمات در آنها ضمن رعایت ملاحظات زیست محیطی، با بالاترین کیفیت ممکن ارائه شود.
- ۲- دارای مکانهای مستقلی جهت صرف غذا و پذیرایی از مسافران (چایخانه) باشند.
- ۳- در کلیه هتل های بوم گردی پنج ستاره باید امکان سرو غذا و پذیرایی از مسافران در واحدهای اقامتی تحت اختیار ایشان با بالاترین کیفیت ممکن فراهم باشد.
- ۴- در آنها فضاهایی جهت نمایش و فروش صنایع دستی و محصولات محلی در نظر گرفته می شود و صنایع دستی و محصولات بومی در آنها با بالاترین کیفیت ممکن به گردشگران عرضه شوند.
- ۵- در صورت وجود زیر ساختهای مورد نیاز، امکان دسترسی گردشگران به شبکه اینترنت در کلیه واحدهای اقامتی هتل های بوم گردی پنج ستاره الزامیست.
- ۶- استفاده از انرژی های نو در هتل های بوم گردی پنج ستاره الزامیست و اینگونه هتل ها باید حداقل سی درصد از انرژی مورد نیاز خود را از طریق منابع تجدید پذیر تامین کنند.
- ۷- کلیه هتل های بوم گردی پنج ستاره باید نقش موثری در حفاظت از محیط های فرهنگی و طبیعی و تنوع زیستی منطقه ایفا نموده و نتیجه اقدامات خود را به شکل محصولات گردشگری (بوپژه طی اجرای طرح های حفاظت از تنوع زیستی مانند قرق های اختصاصی و ...) به بهترین شکل ممکن به گردشگران ارائه دهند. استفاده از کلیه ظرفیتهای گردشگری منطقه، استقرار راهنمایان حرفه ای طبیعت گردی و برنامه ریزی و اجرای تورهای طبیعت گردی با بالاترین کیفیت ممکن در کنار هتل های بوم گردی پنج ستاره الزامیست.

استانداردسازی، نظارت بر فعالیت و آموزش کارمندان هتل های بوم گردی:

- کارشناسان طبیعت گردی استانها در تعامل با کارشناسان استاندارد سازی و نظارت و معاونین گردشگری ادارات کل میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری در کلیه استانهای کشور عهده دار مسئولیت استاندارد سازی و نظارت بر عملکرد هتل های بوم گردی خواهند بود. به همین منظور ضروریست تعامل و ارتباط لازم میان اداره کل کمیته ملی طبیعت گردی و اداره کل امور مراکز و خدمات گردشگری در سطح ستاد و در بستر معاونت گردشگری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری برقرار شود.
- اداره کل کمیته ملی طبیعت گردی در اسرع وقت و در تعامل با اداره کل آموزش معاونت گردشگری سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری سرفصل های آموزشی کارمندان هتل های بوم گردی را تعیین و زمینه آموزش ایشان را فراهم خواهد نمود.